

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

Het wordt een tweeling!

(Genesis 25:22, 23)

Verrassing en verwarring

„En Rebekka werd zwanger. En de kinderen . . .”

Ja, de verteller plaatst ons voor verrassingen: het wordt meteen al een tweeling! Maar wat volgt is voor Rebekka ook verrassend, om niet te zeggen verwarrend: en de kinderen stieten in haar binnenste tegen elkander. Zij stieten, duwden elkaar met kracht weg, zij zetten zich tegen elkaar af. Dr A. v. Selms „vertaalt” dit zo: „Hier blijken de kinderen reeds in de moederschoot tegen elkaar gekant te zijn” (Prediking v.h. O.T., t.p.). Het is ons wel, zolang hieraan geen moreel oordeel wordt verbonden. Bovendien staat er: zij stieten tegen **elkaar** – het ging wederzijds. Er staat **niet**: Jacob duwde Ezau weg – alsof Jacob van meet af aan al in een kwaad daglicht moest staan. Of omgekeerd!

Uiteraard merkt Rebekka het en het brengt haar in verwarring: als het zo gesteld is – wat hangt mij dan boven het hoofd? (vert. B. Holwerda). Juist omdat „dit bijzondere moederschap een verbondszaak is, waarvan openbaring is gegeven, en een zaak die alleen op het gebed werd verleend, juist nu veronderstelt Rebekka dat dit een zin moet hebben.” (id.).

Daarom gaat zij de HERE „vragen” (bij de heilige plaats van Lachai-Roi of Berseba?). En zij krijgt antwoord. Ook daaruit blijkt het unieke, het niet op elke willekeurige zwangerschap overdraagbare, toepasbare. Het gaat om een uitzonderlijk geval (zoals ook bij Johannes, Luc. 1:44).

Ver reikend voornemen

Het antwoord, dat Rebekka krijgt, laat ook al zien dat het hier om een uitzonderlijke situatie gaat. Want nu maakt God haar zijn „voornemen” bekend, om met Paulus te spreken (Rom. 9:11, 12). En dat nog „vóór de kinderen geboren waren en goed noch kwaad hadden gedaan.” Er vallen dus geen verwijten te maken aan het ene adres noch van verdienste te spreken aan het andere adres. Het gaat alleen om Góds voornemen, en dat

ham te verwekken en door Sara te baren. Het „zoon der belofte zijn” maakte alle verschil.

De maatstaf: Gods eigen keuze

Van Selms maakt een behartenswaardige opmerking: „In de lijn van Ismaël kwam het één generatie eerder dan in die van Izaäk tot vorming van een volk, een twaalf stammenbond” (a.w. pag. 58). De „ontwikkelingsgeschiedenis” van Ismaël gaat dan ook als een afgesloten hoofdstuk (25:12-18) aan die van Izaäk (25:19 e.v.) vooraf.

Maar bij „de zoon der belofte” is er eerst nog a.h.w. een tussenstation: het wordt een tweeling en die twee zijn **beiden** kinderen der belofte! Ook vanuit die gezichtshoek is wat Izaäk en Rebekka overkomt, geen zinloze herhaling van wat Abraham en Sara was overkomen. Nu komt een verdergaande openbaring aan de orde, om ons een dieper inzicht te verschaffen inzake Gods doen en laten m.b.t. de heilsgeschiedenis. De kerk krijgt onderwijs inzake Gods „voornemen” en over de uitwerking daarvan.

Bij die uitwerking hanteert God „het principe van verkiezing” (B. Holwerda). Maar die keus is niet bepaald door iemands „werken”, schrijft Paulus (Rom. 9:11), dus eerstgeboorte, geaardheid, geschiktheid, aanleg, kortom wat een mens maar als menselijk motief of verworvenheid zou kunnen aanvoeren. Ezau zal bijv. niet kunnen aanvoeren: ik ben de eerstgeborene, dus komt het mij toe. Maar evenmin (dat moet er in onze tijd wel bijgezegd worden!) kan Jacob zich presenteren met als motief: ik ben de mindere, het minste kind, en dus ga ik voor. We noteren voorlopig: het principe dat God hanteert, is dat van de keus, van zijn verkiezend ingrijpen. God maakt een keus – en die keus, dat nu juist wel,

DOOR
E. R. POSTMA
EINDHOVEN

reikt verder dan die twee nog ongeboren kinderen:

twee **volken** zijn in uw schoot, en
twee **natiën** zullen zich scheiden uit uw lichaam.

God gaat de geschiedenis bepalen van twee (broeder)volken:

de ene **natie** zal sterker zijn dan de andere, en
de oudste zal de jongste dienstbaar zijn.

Zijn souverain voornemen bepaalt de toekomstige onderlinge verhouding. En op dat punt liggen de zaken anders dan bij Ismaël-Izaäk. Immers, Ismaël was de zoon „van het vlees” (verwekt en geboren volgens de loop der natuur), door Abraham gezien en aan God voorgedragen als de dan nog enig mogelijke erfgenaam (20:18). Maar het „nee” van God ging gepaard met de belofte van een zoon (de „zoon der belofte”, door Abra-

Inhoud

- 17 Ds E. R. Postma,
Het wordt een tweeling!
- 18 Ds C. P. Plooy,
Herinneringen (3)
- 18 Ds A. H. Algra,
Pastorale Notities
- 19 Joop Klein,
Als God vóór ons is. . .
(gedicht)
- 20 Ds W. Smouter,
Preken voor de gemeente
van Christus (3 - slot)
- 21 A. Vegter,
Een interessant boekje
- 21 Joop Klein,
Gebed van Habakuk
(gedicht)

gaat in tegen de menselijke verwachting.

Wordt Ezau de dupe?

Beide kinderen zijn kinderen der belofte. En toch maakt God een keus. Die keus raakt niet hun „persoonlijke zaligheid”. Die keus raakt hun bestemming in hun kwaliteit van „vader van een volk” en samenhangend daarmee de belofte van het kerkzaad.

God kiest met het oog op een bepaalde taak, opdracht, bestemming. En Hij bepaalt dat de mindere (de jongste) de positie van de meerdere zal krijgen. Het eerstgeboorterecht blijkt geen vanzelfsprekend recht als het gaat om de aanvangen der kerk.

Ezau wordt „verworpen” (gepasseerd) voor een bepaalde taak en bestemming, Jacob wordt „verkozen”. Daarmee is niets ten goede van Jacob of ten kwaade van Ezau gezegd: God openbaarde zijn keus vóór de kinderen geboren waren en goed of kwaad hadden gedaan.

Beiden zijn „kinderen der belofte” en beiden zijn kinderen van het verbond. Ezau wordt

(vervolg op pag. 18 - 1e kolom)

Herinneringen (3)

De vorige keer vertelde ik het verhaal van Geert Kammerke. Maar laten we ook die andere Geert niet vergeten, Geert Raap, een oude rijzige grijsaard, en alle kinderen in het dorp noemde hem Geert. Daar moest ik in het begin wel aan wennen, dat zelfs de oude mensen door de kinderen bij hun voornaam werden genoemd. Soms waren de achternamen niet eens bekend, omdat men bepaalde mensen alleen met hun bijnaam kende. De oude broeder Raap zat in mijn tijd al niet meer in de kerkeraad, maar hij had er zólang in gezeten, dat hij na zijn laatste ambtsperiode zijn vaste p'aatsje in de kerkeraadsbank mocht behouden. Hij troonde daar als een soort „ere-ouderling”. Zo gemoedelijk ging dat in die tijd in ons dorp toe, daar werd geen probleem van gemaakt.

Na de kerkdienst fietste ik meestal met Geert terug naar huis, want het kerkgebouw stond in Wouterswoude en wij woonden allebei in Driesum. Onderweg werd er wel eens een woordje gewisseld over de preek. Maar op zekere zondagmorgen was Geert erg zwijzaam, tegen zijn gewoonte in. Ik was die morgen begonnen met

DOOR
C. P. PLOOY
EDE

een serie preken over de zegeningen van de zonen van Jacob. En ik was wel benieuwd naar het oordeel van Geert over dit initiatief. Maar hij zei er niet één. Op het laatst begon ik zelf maar: scheelt er wat aan, Raap? – Geert slaakte een diepe zucht en toen kwam het hoge woord eruit: Wat heeft die Jacob veel zonen, dominee! – Meer niet. Ik moest het zó maar begrijpen. Hij zag het kennelijk niet erg zit-

Vervolg van pag. 17

Het wordt een tweeling!

niet de dupe van Gods keus – niet voor niets staat voor de „ontwikkelingsgeschiedenis” van Jacob (37:2) uitgebreid die van Ezaü beschreven (36:1-43). Het wordt een tweeling – maar daardoor komt de mens oog in oog te staan met Gods vrijmachtige verkiezing. Hij wil ieder, Israël en allen die er van horen, tonen dat het aan Hem is, om te kiezen. Voor zijn keus zal ieder moeten bukken. De „strijd” tussen beide volken, natiën zal dan ook blijken voort te komen uit **het niet willen accepteren** van Gods soevereine vrijmacht. Dáár valt de principiële beslissing – en die verantwoordelijkheid dragen de betrokkenen zelf. Daar kan niemand Góð de schuld van geven: Ezaü is niet per se „gedoemd” om ten onder te gaan. Verkiezen en verwerpen (soms parallel met liefhebben en haten, Mal. 1:3) kan betrekking hebben op een keus uit meerderen (Ps. 78:67 v.v.). Maar soms raakt het een en dezelfde: Eli (1 Sam. 2:30 v.v.), Saul (1 Sam. 15:23) maar ook... Israël (Jer. 6:30, 7:29; vgl. 33:24!). Gekozen zijn is in dezen geen garantie voor gekozen **blijven**. De eigen, menselijke verantwoordelijkheid blijft voor ieder bestaan. Iets om te onthouden als God ons laat meekijken naar de geschiedenis van de kerk, van haar oorsprong tot aan haar voleinding.

ten... 12 zondagen achtereenvolgens! Maar ik had nu eenmaal a gezegd en moet wel b zeggen. Ik hoop dat het hem op de duur toch nog meegevallen is. Maar ik had wel een lesje gekregen: een prekenserie nooit te lang maken.

Nu iets over de huisbezoeken

Die werden in een bepaalde tijd van het jaar gebracht, als het niet te druk was in het boerenbedrijf. Je ging dan met je ouderling al vroeg op pad, ongeveer 9 uur 's morgens werd het eerste bezoek gebracht. En zo ging het de hele dag door. Onderweg deed je de kost wel op. Met het oog op mijn niet zo sterke maag was het oppassen om niet te veel koffie te drinken en een matig gebruik te maken van de borrel, die soms ook wel aangeboden werd. De te brengen bezoeken werden van de preekstoel afgekondigd, want telefoon had maar een heel enkele, zelfs de pastorie had geen telefoon, evenmin als waterleiding! Omdat dus afspraken niet telefonisch te maken waren moest het wel via afkondiging. Het mooiste was, dat men zich bijna altijd wel hield aan dag en uur, die afgekondigd waren. Bovendien kon op deze manier heel de gemeente meeleven: ze wisten precies hoever het was met de huisbezoeken. Behalve deze jaarlijkse bezoeken

werd iedereen ook nog 4 maal per jaar door de wijkouderling bezocht, en dat in verband met de avondmaalsviering. Volgens een oud gebruik moest aan alle belijdende leden vóór de avondmaalszondag gevraagd worden of er ook enige verhindering was om aan te zitten aan de Tafel des Heren. Eigenlijk wel een wijs gebruik, vooral in die streek, waar vanouds nogal vaak avondmaalmijding werd gevonden. Het is dan beter vooraf naar eventuele verhindering te informeren, dan achteraf te vragen: waarom misten wij u aan het avondmaal? Heel vaak waren hindernissen weg te nemen door een pastoraal gesprek. Bij deze zelfde bezoeken werden en passant meteen de kwartaalbijdragen voor de kerk geïnd, want giroverkeer was er al even weinig als telefoon en waterleiding. Ik heb de trouwe ijver van de broeders ouderlingen vaak bewonderd. Op deze wijze werd de gemeente eigenlijk zeer intensief bereikt!

Maar ik herinner me ook de trouw van gewone gemeentelieden. Mag ik een voorbeeld vertellen? Zondagmorgens hoorde ik na de dienst van de ziekte van een oude, alleenwonende broeder. Onderweg naar huis dacht ik: kom, ik ga maar meteen even bij hem aan. Bij zijn huisje gekomen stommelde ik het half-

Sociaal gezicht

Om nog even in te haken op de „kwekeling met akte” van vorige week: mijn vader is leraar geweest aan een „Kweekschool voor Onderwijzers en Onderwijzeressen” en hij had dus te doen met de geslaagden, die niet aan de bak kwamen. Trouwens, hij had zelf indertijd met z'n akte moeten wachten tot de mobilisatie van 1914. Toen kwam er opeens ruimte. Die geschiedenis zou zich in 1939 herhalen. Zal er nóg eens een oorlog nodig zijn om het werkloosheidsprobleem op te lossen? In die jaren dertig dan, dweept ik als jongen met Colijn. Die man had alles wat maar tot je jeugdige verbeelding spreken kon. Zijn militaire successen op Lombok en Atjeh en hoe hij met z'n soldaten Psalm 68:10 zong (oude ber.) temidden van de gesneuvelden „rebellens”. Verder was hij een krachtig man, een gezaghebbend premier, gevormd ook door het grote bedrijfsleven. Maar toen ik me thuis weer eens al te lovend over Colijn uitliet, zei m'n vader: „Je mag ook wel eens bedenken dat hij niets doet voor de werk-

Pastorale notities

DOOR
A. H. ALGRA
MAASSLUIS

loze onderwijzers”. Uit gesprekken, waarvan ik flarden opving, over „bezuinigingen, sluitende begrotingen en gouden standaard” begreep ik dat er thuis nog wel eens mensen kwamen die zorg hadden over het Christelijk karakter van de kabinetten-Colijn. Later leerde ik Jac. Wijnands kennen. Hij is medewerker aan Opbouw geweest, hij was secretaris van het Geref. Maatschappelijk Verbond en niemand zal hem dus voor een socialist uitmaken. Hij kwam eens een praatje maken, toen hij „in de ziektewet liep” en zei ter gelegenheid daarvan: „Dat soort rechten zouden we veel eerder gehad hebben als we niet zo lang gezegend waren geweest met Christelijke kabinetten.” Het sociaal gezicht van die kabinetten, daar ontbreekt dus

nogal eens wat aan. Ik heb nu mensen te berde gebracht die geestesverwanten waren of leden van Christelijke partijen en toch spraken zij teleurgesteld en zorgelijk.

Ik ben bang dat de langdurig-werklozen voor de kerk en voor het geloof verloren raken, zoals dat vóór de tweede wereldoorlog het geval was met de 300.000 werklozen van toen. Zij verwachtten niet veel van een Christelijke politiek. En wat moet je nu denken van een staatssecretaris van sociale zaken: de Tweede Kamer vond dat de beoogde bezuinigingen op de sociale werkplaatsen in geen geval door moesten gaan. Hij trekt zich er niets van aan. Hij had toch tegen de man op financiën kunnen zeggen: „Dit kan ik niet maken. De volksvertegenwoordiging is er op tegen. Houd me te goede maar ik blijf van die werkplaatsen af.” Maar nee, ook daar gaat het mes er in.

Dán de koningin! Hebt u de krant van vrijdag 27 december 1985 nog? De koningin sprak over de jeugdwerkloosheid. Zij was de stem van de velen, die eigenlijk niet serieus genomen worden.

duistere klompenhok binnen, maar kennelijk was iemand me al voor geweest, want ik hoorde een bekende stem van binnen komen. Toen ik even bleef staan luisteren, hoorde ik Jilles Bijlstra met verheven stem mijn preek vertellen aan de zieke broeder. En tot mijn grote verwondering kreeg ik hele stukken van mijn eigen preek weer te horen. Wat had deze broeder de gave van luisteren en doorgeven! Hier was ik totaal overbodig en op mijn tenen sloop ik weer weg.

Ik moet nogal eens denken aan dit voorval als ik de mensen zo druk in de weer zie met preekbandjes. Tot hoorcommissies toe. Je laat als hoorcommissie gewoon het apparaat het werk doen. Ik herinner me nog hoe één van mijn voorgangers in Heemstede, ds J. Keizer, later in Brouwershaven, een keer „hoorders” kreeg, die vóór de dienst vroegen of ze een bandopnameapparaat bij de preekstoel mochten plaatsen. Dominee weigerde, met het argument: Gods Woord gaat niet door draden. Een typisch Jobke Keizerantwoord! Overdreven, – maar toch met een kern van waarheid. In datzelfde Heemstede had ik een jonge vrouw in de kerk, die altijd zoveel mogelijk van de preek zat op te schrijven. Dat stoorde me niet in het minst, in tegendeel: het inspireerde me, evenals wanneer iemand je jaren na dato nog kon vertellen, dat je toen over die en die tekst gepreikt had en wat toen opgevallen was en vastgehouden.

Wat ik ook nooit vergeten zal, dat waren de begrafenissen, zoals die in die streek pleegden gehouden te worden. Ik had in mijn leven toch al vele begrafenissen meegemaakt, maar nooit zoals in de friese wouden. Dat was een bijzondere belevenis, die ik niet graag had willen missen, hoeveel vreemds en ongezonds er ook aan was.

Om te beginnen was er de gang naar en op het kerkhof in een lange stoet van bijna het halve dorp, want aan bruiloften en begrafenissen pleegde men zeer frequent deel te nemen. Op het kerkhof gebeurde er iets wonderlijks: de hele stoet trok driemaal het kerkhof rond, onder geleide van de kerkklok. Niemand heeft me ooit dit vreemde gebruik kunnen verklaren, maar men hield er zich stipt aan. Volgens mij zat er iets gemengds heidens-rooms achter.

Heidens: de boze geesten moesten uit het versgedolven graf verdreven worden.

Rooms: deze uitdrijving geschiedde door 3 rondgangen om het graf, in de naam van de Vader en van de Zoon en van de Hielige Geest.

Een ratjetoe van heidense en christelijke mystieke gevoelens en gebruiken.

Na afloop van de begrafenis trok de stoet naar een zaal in het dorp, waar men onder gebruik van broodjes en koffie nog uren bij elkaar bleef. Als predikant had je daar de leiding en dat ver-eiste een heel goede voorbereiding, want er werd een bijna complete preek van je verwacht, plus een brede nabespreking! Je had uiteraard een interkerkelijk gehoor en je toespraak werd vooral door de zware broeders gewogen en vaak te licht bevonden. Iedereen kon daar aan het woord komen en soms ontstond er wel eens een goede bespreking, maar soms ook ontaarde het in openlijk betwijfeling van het eeuwig behoud van de overledene. Heel pijnlijke situaties konden op deze manier ontstaan! En er was veel wijsheid voor nodig om zo'n samenkomst in goede banen te leiden.

Nog even terug naar het kerkhof

Er mochten dan op het kerkhof daar in Driesum en in Wouterswoude vreemde dingen gebeuren, er werd tenslotte toch begraven. Wat dat betreft gebeuren er tegenwoordig ook vreemde dingen: in vele gevallen wordt er niet meer begraven, maar wordt de overledene ergens zwendend boven het gedolven graf achtergelaten.

Ik herinner me nog goed de indruk, die dat op me maakte op een prachtig aangelegd kerkhof

in de buurt van Velp, met glooiende heuvels en dalen. Na afloop van „deze plechtigheid”, zoals de begrafenisondernemer pleegt te zeggen, bewoog de stoet zich terug naar de aula, een lange wandeling en toen ik achterom keek zag ik ergens in een dal die kleine kist eenzaam boven dat graf staan. En ik dacht: we hebben iets vergeten, we hebben vergeten haar ter aarde te bestellen, we hebben het zaad niet in de groeve gezaaid.

Sindsdien heb ik groot bezwaar tegen deze manier van begraven. Het helpt misschien, als ik de lezers van deze „herinneringen” hierop eens kan attenderen. Het is nl. de familie, die mag uitmaken, hoe het gebeuren zal. Onlangs moest ik een begrafenis leiden, waarbij hierover door bijzondere omstandigheden geen afspraak gemaakt was door de begrafenisondernemer met de familie. Terwijl we al van de aula naar het graf liepen kwam hij even naast me lopen en vroeg me fluisterend: zakken of erboven laten staan? Ik schrok ervan. Moest ik dat ineens beslissen? Er zat niets anders op. Zakken, fluisterde ik terug. Maar even later had ik er wel spijt van. Want dat bleek ineens op technische bezwaren te stuiten. Toen we bij het graf stonden was de begrafenisondernemer spoorloos verdwenen. We begrepen niet waar de man zo ineens gebleven was, maar durfden toch zonder hem „deze plechtigheid” niet voort te zetten. Even later kwam hij aan met de apparatuur, die nodig

Redaktie

Ir. A. Biersteker
T. Hoekstra
Drs. H. de Jong
Drs. P. J. van Kampen
Mr. dr. J. Mulink
D. W. L. Milo
Ds. K. Muller
Ds. E. R. Postma

Adres van de Redaktie:

Ds. K. Muller,
Oude Veenscheiding 15,
8446 LC Heerenveen,
tel. 05130-20476

Kerknieuws / Uit breder kring:

M. J. F. van der Wal,
Brugakker 60-17,
3704 RA Zeist,
tel. 03404-61525

was om echt te begraven. Maar deze werd kennelijk zo zelden meer gebruikt, dat het geknars ons door merg en been ging. Zo moet het dus duidelijk niet! Begraven of... verbranden? Twee keer heb ik een crematiedienst moeten leiden. Zoiets doe je met een bezwaard gemoed. Ik had de oude mensen jaren lang bezocht. Ze gingen geestelijk hard achteruit. Waren op het laatst niet meer te handhaven in hun eigen huis. Toch zijn ze, op Gods tijd, beiden kort na elkaar, weggenomen. Hun enige zoon, ongelovig geworden, besliste tot crematie. Mocht ik de gelegenheid verzuimen om toch ook dáár het Evangelie te laten horen?

(wordt vervolgd)

Als God vóór ons is...

NAAR ROMEINEN 8 : 31-39

Uit: Een lied voor de Bruidgom door Joop Klein

Melodie: 'Ist Gott für mich, so trete' - (Liedboek 90)

1. Wanneer de Heer der heren zich vóór ons heeft verklaard, wie kan ons dan nog deren in hemel of op aard? Zijn Zoon heeft Hij gegeven, het Lam voor ons bereid: met Hem schenkt God ons leven in onaantastbaarheid.
2. God noemt ons zijn beminden – wie is het die verdoemt? Wie oordeelt nog Gods kindren die Hij rechtvaardig noemt? 't Is Christus die door lijden verrees tot heerlijkheid, die aan Gods rechterzijde voortdurend voor ons pleit.
3. Wie zal ons dan nog scheiden van Christus, van ons Hoofd? Of is er enig lijden dat ons zijn liefde rooft? Verdrukking of benauwdheid, vervolging of het zwaard? Of honger soms? Of naaktheid? Zijn trouw blijft ons bewaard!
4. Al worden wij als schapen ter slachtbank weggeleid, de Herder zal niet slapen: Hij redt wie voor Hem lijdt. Hij doet ons overwinnen, zelfs over dood en graf – Die zich voor zijn beminden volkomen overgaf.
5. Geen engelen, geen machten, het leven noch de dood, noch heden, toekomst, krachten, geen scheepsel, klein of groot, geen hoogte en geen diepte kan nu en immermeer ons scheiden van Gods liefde in Christus, onze Heer.

Preken voor de gemeente van Christus (3)

„Het is wel in orde”

Aan het eind van de artikelen van ds Slagboom komt een opmerking voor, die ik hier nog wil citeren. Hij vindt het jammer, dat Bouterse niet ingaat op wat hij het eigenlijke bezwaar noemt, namelijk „dat er een geslacht opgroeit dat vreemd is aan het werk Gods in eigen hart, en niettemin denkt: het is wel in orde”. Nu betwijfel ik of men dit met recht de heer Bouterse kan verwijten. Maar die bezorgdheid wil ik wel serieus nemen door er nog afzonderlijk op in te gaan. Want ik voel wel aan, dat dit inderdaad de eigenlijke zorg is, die de brs. van de Calvijnkring hebben tegenover eigen mensen en tegenover onze kerken: lopen jullie niet het gevaar van oppervlakkig leven en toch zo zeker zijn? En dat gevaar bestaat wel degelijk. Dat we ongemerkt meegaan in de verwereldlijking van het denken en dat dat evenzo vrolijk gepaard gaat met een gevoel van heilszekerheid. Ik ga daar tenslotte in twee punten op in.

1. Zekerheid en afhankelijkheid

„Gezegend zij de God en Vader van onze Here Jezus Christus, die ons met allerlei geestelijke zegen in de hemelse gewesten gezegend heeft in Christus Jezus”. Dat schrijft Paulus in Efeze 1 : 3.

We mogen God danken voor een onafzienbare hoeveelheid zegeningen. In de rest van het hoofdstuk gaat hij ze opsommen: onze verkiezing in Christus, onze aan-neming tot zonen, de verlossing door zijn bloed en nog veel meer. Maar van al die zegeningen zegt Paulus nu: we hebben die zegeningen niet in handen. Niet als een onvervreemdbaar bezit. Maar we hebben die zegeningen 'in de hemelse gewesten, in Christus Jezus'. Het is iets, waar Paulus veel op terugkomt in deze brief: wat we hebben, hebben we in Christus. En Christus is in de hemel. Om precies te zijn heel hoog in de hemel, boven alle machten die ons in deze tijd nog aanvechten. En dat wij nu onze zegeningen hebben in de hemelse gewesten, in Christus Jezus, dat betekent twee dingen.

Ten eerste dat die zegen onvergankelijk en onaantastbaar is, vgl. 1 Petrus 1 : 4, omdat hij bij God in de hemel is. Geen mens komt er nog aan. Sterker: geen van de boze geesten kan er nog bij, want Hij is hoger dan de machten. Hierin ligt **onze zekerheid**.

Maar ten tweede betekent het, dat we die zegen buiten onszelf hebben, in Christus. In Hem zijn we gezegend. En Hij is daar in de hemel, dus we hebben die zegen alleen wanneer en zolang wij met Hem verbonden blijven.

DOOR W. SMOUTER RIJSWIJK

Zoals Jezus dat ook duidelijk maakte in het beeld van de wijnstok en de ranken. Daarin ligt **onze afhankelijkheid**.

En die twee begrippen: zekerheid en afhankelijkheid, die zijn voor mij sleutelwoorden. Het gaat er in de preek en in het geloof om, dat we deze twee zullen vasthouden: zekerheid en afhankelijkheid.

Het is een heilloze tegenstelling als aan de ene zijde onzekerheid en afhankelijkheid gepreikt wordt, en aan de andere zijde zekerheid en onafhankelijkheid. Want zekerheid preken zonder het besef van voortdurende afhankelijkheid, dat wordt een pedanterig gereformeerdendom. En afhankelijkheid preken zonder het voortdurende besef van zekerheid, dat leidt tot lijdelijkheid en ongelooft, al komen er nog zoveel vermaningen in de preek voor om niet lijdelijk te zijn. Zekerheid en afhankelijkheid horen beiden tot het geloof, zoals bijvoorbeeld ook in 1 Petrus 1 : 17: „Wandelt dan in vreze, wetende dat gij zijt vrijgekocht”.

2. Het licht van de Heilige Geest

In die spanning tussen zekerheid en afhankelijkheid nu tenslotte iets over de Heilige Geest. Het is bijna de unanieme mening van Christelijk Gereformeerden dat in onze preken het werk van de Heilige Geest is

weinig aan bod komt. Men zegt dan (en niet alleen vanuit de rechterflank): het is goed om over het volbrachte werk van Christus te preken. Maar wij moeten daar toch deel aan krijgen. Wij zijn toch afhankelijk van de Heilige Geest, die ons daarin doet delen? Maar over de Geest hoor je zo weinig.

Zelf denk ik, dat er op dit punt inderdaad iets mis zit in een deel van onze traditie. Dat we last hebben van reactie-denken. Reactie op een prediking waarin de Heilige Geest altijd voorkwam als de grote onzekere factor, om de stellige beloften van God daarmee krachteloos te maken. Ik heb het wel horen gebeuren, ook in hedendaagse christelijke gereformeerde preken: „u zult zeggen: Christus is toch voor ons gestorven. Maar... hoe weet u dan of de Geest het ook in uw leven waar wil maken?”.

Daartegen is bij ons de reactie gekomen: wij hebben de Heilige Geest gewoon, punt uit. De Geest is niet de grote onzekere factor, maar de Geest is uitgestort op het Pinksterfeest, als een eenmalig heilsfeit. En verder? De Geest is hier, in de Bijbel. In dat verband heb ik ook horen verdedigen, dat het eigenlijk God beledigen zou zijn om te bidden om de verlichting van de Heilige Geest. Gods woord is duidelijk, Gods beloften zijn duidelijk, dus ga je niet bidden om het licht van de Geest of om zijn leiding in ons leven. Dit noem ik nu reactie-denken, waarop we ons ernstig moeten beraden. Ik wijs op hetzelfde Efeze 1 waar ik eerder over sprak, maar nu vs. 17 en 18. Paulus bidt daar de gelovigen toe „dat God u geve de Geest van wijsheid en van openbaring om Hem recht te kennen: verlichte ogen uws harten, zodat gij weet welke hoop zijn roeping wekt”. Waaruit toch in alle duidelijkheid blijkt, dat ook van gelovige mensen het duistere hart verlicht moet worden, willen ze de Here recht kennen. Het is immers een ervaring die ook gelovige mensen kennen: dat in een bepaalde periode Gods Woord langs je heen glijdt. Dat Gods rijke toekomst je niks zegt, zoals eenmaal alle genade van God en liefde van mensen door Naomi afgestoten werd. Dan gaat Paulus ons voor in gebed „dat God u geve de Geest van wijsheid en openbaring om Hem recht te kennen”.

Hij werkt dat zo uit, dat het betekent dat Gods roeping voor je gaat leven, dat de erfenis gaat trekken en dat Gods kracht je gaat bezielen. Daarvoor ben je afhankelijk van Gods Geest (Efeze 1 : 18-21).

In de preken is het nu volgens mij zaak om deze afhankelijkheid van de Geest duidelijk te maken, zonder aan de zekerheid die we over zijn bijstand mogen hebben afbreuk te doen. Dus niet zonder meer een beetje meer over de noodzaak van de Heilige Geest. Maar over het belang van de Geest, die ons beloofd en geschonken is. Van wie we zeker mogen zijn en van wie we afhankelijk blijven, bij iedere preek, bij ieder lezen van de Bijbel.

Deze houding is de gelovige ook niet onbekend. Zoals je bij een gedekte tafel nog bidt „Geef ons heden ons dagelijks brood”, zo moet je bij een geopende Bijbel nog bidden „Geef ons heden uw Heilige Geest”. Om het woord te verstaan, om God als „Abba, Vader” te kennen.

Jezus gaat ons hierin voor in de gelijkenis uit Lukas 11 : 9-13. Over een vader, die zijn zoon toch geen slang voor een vis zal geven. Jezus eindigt dan: „Hoeveel te meer zal uw Vader uit de hemel de Heilige Geest geven aan hen, die Hem daarom bidden?”

Het is treffend, dat Jezus hier de verhouding van vader en zoon gebruikt. Daarin ligt zekerheid en afhankelijkheid. Als je bij het G.A.K. een uitkering aanvraagt, ligt dat precies andersom. Dan is er eerst onzekerheid (zou ik 'm krijgen?), maar als de uitkering je toegekend is ben je onafhankelijk (je hebt er recht op). Maar als een zoon zijn vader om brood vraagt mag hij **zeker** weten dat zijn vader naar hem luistert, terwijl hij daarna **afhankelijk** blijft, want ook morgen moet hij er weer om vragen.

Zo is het ook met de Geest. Juist omdat God Hem **zéker** geeft, zullen we er morgen weer om bidden, zeker en afhankelijk.

Een interessant boekje

In bibliotheken kun je soms belangwekkende geschriften tegenkomen. Van een opgedane ervaring wil ik graag verslag doen.

Bij het lezen van een pocketboekje over de doop vond ik in de literatuuropgave verwezen naar: Joachim Jeremias, *Die Kindertaufe in den ersten vier Jahrhunderten*. Het boekje van 127 pagina's is een uitgave van Vandenhoeck & Ruprecht te Göttingen en dateert van 1958. Reeds eerder, in 1938, heeft de auteur over hetzelfde onderwerp geschreven: *Hat die älteste Christenheit die Kindertaufe geübt?*

Bij gesprekken bleek dat deze uitgaven in mijn omgeving weinig bekendheid genieten. Mogelijk kan ik dus met dit berichtje de broederschap van dienst zijn. *Die Kindertaufe in den ersten vier Jahrhunderten* vangt aan met een 12 pagina's omvattend overzicht van de bronnen: bijbelplaatsen, maar ook oude geschriften en synoden, met de daaraan toegekende ouderdom. De uitgave bevat vijf hoofdstukken, waarvan de titels (vertaald) luiden:

- I. De doop van kinderen bij overgang van de ouders (tot het christendom) in de nieuwtestamentische tijd.
- II. De doop van in christelijk-huwelijk geboren kinderen in de nieuwtestamentische tijd.
- III. De ontwikkeling tot aan het einde van de derde eeuw.
- IV. De crisis en haar overwinning.
- V. Slot.

In het „Vorwort” merkt de schrijver op dat het materiaal voor de geschiedenis van de kinderdoop in de eerste vier eeuwen zich de laatste tientallen jaren (vóór 1958, het jaar van publicatie uiteraard) op onverwachte wijze heeft vermeerderd. In de eerste plaats door verrijking van de kennis over de proselieten-doop, voorts door de benutting van vroeg-christelijke grafop-schriften. Vervolgens door het (toeschrijven?) van de zgn. Egyptische kerkenordening aan Hippolytus, alsmede enige vroeger ten onrechte aan Chrysostomus toegeschreven psalmenuit-leggingen aan Asterius.

Dit zegt mij niet veel, maar ik vermeld het om de theologisch geïnteresseerden in te lichten. De auteur gaat op grondige wijze in op de gegevens. Uitvoerig

DOOR
A. VEGTER
RIJSWIJK

wordt gehandeld over de betekenis van de uitdrukking: zijn of haar huis bij de doopberichten in het N.T. Daarvoor wordt verwezen naar plaatsen in het O.T. Voor wat de toepassing op kinderen betreft wordt de christelijke doop vergeleken met de proselietendoop.

In het tweede hoofdstuk wordt uitvoerig aandacht gegeven aan 1 Kor. 7:14, waar van de kinderen uit een – door overgang van een der echtgenoten tot het chrisendom – gemengd geworden huwelijk wordt gezegd dat ze niet onrein, maar heilig zijn. Bij de proselietendoop werd de „heiligheid door geboorte” geacht de doop overbodig te maken. De schrijver wijst daarop

en vermeldt de mening dat ook Paulus eenzelfde gevolg zou hebben willen geven aan de heiligheid bij christenkinderen. Dat lijkt hoogst onwaarschijnlijk. Wij zijn gewoon de tekst als een motief vóór de doop te gebruiken (doopsformulier).

Voorts komt de pericoop waar Jezus de kinderen zegent aan de orde (Matth. 19, Markus 10 en Lukas 18). Die werd reeds zeer vroeg als een steunpunt voor de praktijk van de kinderdoop verstaan.

In het derde hoofdstuk (de ontwikkeling tot het einde van de derde eeuw) worden eerst de kerken in het Oosten, vervolgens die in het Westen besproken. Veel wordt afgeleid uit grafop-schriften van gestorven kinderen, soms van zulken die in een der eerste levensjaren stierven. Uit die grafteksten kan blijken dat ze reeds zeer vroeg gedoopt werden. Dit lijkt me een belangrijk hoofdstuk, al kon ik slechts met spijt op de voor mij onleesbare grafop-schriften (in het Latijn) staren!

Het vierde hoofdstuk spreekt over een crisis. Reeds in het begin van de derde eeuw is door sommigen de doop nagelaten, aanvankelijk door heidenen, die weliswaar „van de waarheid van het evangelie overtuigd waren”, maar toch de beslissende stap van zich te laten dopen uitstel-

den. Dit gedrag was een gevolg van de bijgelovige gedachte dat de doop, min of meer automatisch, de zonden afwies die men vóór zijn doop had bedreven, maar dat ze geen effect had voor het kwaad, begaan na de toediening ervan. Later kwam ook in christelijke kringen het gebruik in zwang, de doop van kinderen uit te stellen (bijv. tot na de puberteit), maar ook als men reeds volwassen was, te talmen, ook vanwege dezelfde mening. Dat er voor zonden begaan na de doop geen vergeving was.

Dergelijk uitstel tot zo kort mogelijk voor de dood is bekend van keizer Constantijn. Van Augustinus las ik dat zijn moeder de doop van haar zoon uitstelde. Toen hij echter ernstig ziek werd, zodat voor zijn leven werd gevreesd, meldde de moeder (Monica) haar zoon aan voor de doopsbediening, doch ze stelde die opnieuw uit, toen bleek dat het levensgevaar geweken was.

De crisis nu ontstond toen in de vierde eeuw de verkeerde praktijk door vele voorgangers heftig werd bestreden. Dit heeft er gelukkig toe geleid dat de doop van de kleine kinderen weer als normaal gebruik in ere werd hersteld. De crisis werd tenslotte overwonnen in de strijd met de Pelagianen. De 16e synode van Carthago heeft ieder met het anathema getroffen, die de doop van pasgeborenen wilde nalaten.

Gebod van Habakuk

NAAR HABAKUK 3:2, 17-19

Melodie: psalm 40

1. O HERE God, ik heb uw stem gehoord,
uw plan hebt Gij aan mij onthuld.
Nu is mijn hart met vrees vervuld.
O HERE, doe naar uw gesproken woord,
laat in de loop der jaren
uw werk zich openbaren;
wanneer uw gramschap brandt,
denk aan ontfermen, HEER,
zie op uw kindren neer,
behoed hen door uw hand.
2. Ik zal, wanneer de vijgeboom niet bloeit,
geen veldgewas de landen tooit,
wanneer de schapen zijn verstrooid,
geen zoete vrucht meer aan de wijnstok groeit,
de Koning van mijn leven,
de HERE, ere geven
en juublen voor zijn naam!
Hij maakt mijn voeten licht:
ten dage van 't gericht
doet Hij mij veilig gaan.
3. De HERE Here is een sterke held,
wiens kracht mij in mijn zwakheid schraagt,
die als een adelaar mij draagt,
Hij heeft mij op een hoge rots gesteld.
Lichtvoetig als de hinden,
zal ik een schuilplaats vinden
wanneer zijn toorn ontbrandt.
Wanneer het veld verdort,
het land onleefbaar wordt,
bergt Hij mij in zijn hand.

Uit: Een lied voor de Bruidgom
door Joop Klein

Ingezonden

Nieuwe liederen voor de gemeente

Enige tijd geleden verscheen de bundel „Een lied voor de Bruidgom” van Joop Klein. Mijn waardering voor deze liederen is groot en daarom was ik blij met deze uitgave. In „Opbouw” d.d. 15-11-'85 heeft broeder T. Hoekstra een artikel aan deze bundel gewijd. Hij spreekt in dat artikel zijn waardering uit, maar plaatst daarbij nogal wat kritische opmerkingen over zowel de vorm als de inhoud van deze liederen. Achter zijn kritiek op de vorm plaats ik enkele vraagtekens; zijn kritiek op de inhoud vind ik echter in het geheel niet terecht.

Broeder Hoekstra stelt allereerst vast dat de literaire kwaliteit van de liederen zwak is. Zo'n uitspraak aan het begin wekt de indruk dat de literaire kwaliteit één van de belangrijkste, zo niet de belangrijkste maatstaf voor de beoordeling is. Waarom zou je voor de beoordeling van een bijbel-lied deze maatstaf hanteren? Ik denk in dit verband aan 1 Cor. 2, waar Paulus schrijft dat hij in zwakte (van woorden) de kracht van Christus verkondigt. Een schittering van woorden kan de eigenlijke boodschap in de weg staan. Zelf vind ik dat je bij de beoordeling in de eerste plaats nagaat in hoeverre Gods Woord rechtstreeks in deze liederen aan het woord komt. Ik lees op de omslag dat Joop Klein ook deze bedoeling heeft. Daarna zou ik het lied beoordelen op de eenheid tussen tekst en melodie en op correct taalgebruik. Heeft het lied een zekere literaire kwaliteit, dan is dat meegenomen voor de fijnproevers. Ik moet trouwens nog het eerste lied tegenkomen dat Gods Woord rechtstreeks, dus zonder een stuk uitleg of meditatie van de schrijver/dichter, vertolkt en bovendien een zekere literaire kwaliteit heeft. Daarom ook vind ik bovenstaande uitspraak, over een debuut nota bene, onredelijk.

De literaire zwakte blijkt o.a. uit het gebruik van stoplappen en opvullingen in de liederen; dat lees ik tenminste in het artikel van T.H. Als voorbeeld wordt de uitroep „o” genoemd. Deze uitroep vinden we drie maal in het eerste lied van de bundel: „Bede bij de wet”. Is deze uitroep een stoplap in het lied? In psalm 51 komt dit „o” vier keer voor; in psalm 57 zelfs vijf keer. Deze uitroep in het eerste lied is bovendien functioneel omdat hiermee benadrukt wordt dat het lied een gebed is.

De derde strofe van dit lied krijgt ook de nodige kritiek. Deze strofe luidt:

Wij waren slaven van de zonde;
Uw zoon heeft ons daarvan bevrijd,
opdat wij nu geen andre goden
maar U alleen zijn toegewijd.

Het woordje „nu” is zwak en het woord „opdat” is onjuist. Is dat waar?

Het woordje „nu” benadrukt de overgang van „waren” naar „zijn”: we waren (eertijds) slaven van de zonde, maar nu zijn we Hem alleen toegewijd.

De boodschap van deze strofe is in overeenstemming met bijvoorbeeld Col. 3, waar ook over deze overgang gesproken wordt en bovendien het woordje „thans” gebruikt is. Bevrijding uit de slavernij van de zonde met als doel (= opdat) toewijding aan de Here alleen is dacht ik ook voluit evangelie. Ik denk dat T.H. een te enge betekenis toekent aan het voegwoord „opdat”. Hij omschrijft dit woord als: „met dat doel allereerst of alleen”. Ik denk dat het beter is om de woorden „allereerst of alleen” uit deze omschrijving weg te laten. Dan heb je ook minder

moeite met het „opdat” uit de derde strofe. Het evangelie van de bevrijding uit de zonde vind je niet expliciet in Exodus 20 terug; toch past het wel als dankgebed bij de wet. Nogmaals: dit lied is als bede bedoeld.

De zevende strofe luidt:

Leer ons al wie gezag moet dragen
te eren door gehoorzaamheid,
opdat wij leven vele dagen
in voorspoed en veiligheid.

In de eerste twee regels van deze strofe wordt volgens T.H. de Bijbel niet goed nagesproken, want eren is niet hetzelfde als gehoorzaam zijn. Eren = gehoorzaam zijn lees ik echter niet in de tweede regel. Wat ik wel lees is: gehoorzaamheid is een blijk of vorm van eren. Deze gehoorzaamheid is geen natuurlijke eigenschap of houding van mij, maar moet ik leren. Wat in deze strofe staat is in overeenstemming met bijvoorbeeld Rom. 13 en 1 Petrus 2. De huisslaven krijgen zelfs te horen dat ze ook de verkeerde meesters onderdanig moeten zijn. En heeft Paulus ook niet de goddeloze Romeinse overheid voor ogen gehad? In deze strofe mist T.H. ook de gedachte dat je God

meer moet eren dan de overheid. Op zich is deze gedachte natuurlijk juist. Lees je echter gedeelten in de Bijbel over gehoorzaamheid, onderdanigheid en eren (bijv. Rom. 13 en 1 Petrus 2) dan wordt bovenstaande gedachte (bijna) nooit uitdrukkelijk genoemd. Daarom vind ik deze kritiek niet terecht. De gedachte dat je gezagsdragers gehoorzaamt met als doel een voorspoedig leven in veiligheid kan bij T.H. niet door de beugel. Waarom niet? Is deze gedachte misschien egoïstisch? In 1 Tim. 2:2 lees ik dat Paulus voorbede voor hooggeplaatsten vraagt, „opdat wij een stil en rustig leven mogen leiden...”. Een verlangen naar voorspoed en veiligheid hoeft echt niet verkeerd te zijn.

Ook op de kritiek op het derde lied valt nog wel het een en ander af te dingen. In verband met de lengte van dit artikel zal ik dat maar nalaten.

Over de eenheid tussen tekst en melodie zou ik nog het volgende willen opmerken: helaas hebben niet alle liederen een passende melodie. Zo vind ik het ongelukkig dat lied 20 (Wees blij te allen tijde, naar Fil. 4) in mineur begint. Lied 24 over de bruiloft

Gods Woord onder de mensen brengen

Er wordt verschillend gedacht over de vraag, hoe we het evangelie onder de mensen moeten brengen. Er zijn mensen, die zeggen, dat het Woord van God zo duidelijk is, dat bij evangelisatiewerk geen hulpmiddelen nodig zijn om Gods Woord dichterbij te brengen. Anderen menen, dat muziek en toneel moeten worden gebruikt om als aanknopingspunt te dienen voor het brengen van het evangelie. Ik wil proberen hier iets van te zeggen. Ik stel daarbij voorop, dat de wijze van ons spreken vandaag anders is dan bijvoorbeeld 50 jaar, evenals de wijze van bedrijfsvoeren vandaag anders is dan toen. De inhoud van Gods Woord verandert niet, de norm blijft de eeuwen door hetzelfde, maar de wijze van verkondiging kan en mag en moet wel veranderen. Als we daarvan uitgaan, kan ook het evangelie op gepaste moderne wijze onder de mensen worden gebracht.

De boodschap van de bijbel is modern en actueel. De kracht van de bijbel is, dat ze ingrijpt in menselijke situaties. Als de mensen op de eerste Pinksterdag in Jeruzalem aan Petrus vragen wat ze moeten doen, dan is de boodschap, dat ze moeten

Terloops...

DOOR
P. C. VAN WIJK
ZALTBOMMEL

geloven. Dat gebeurt dan ook. Zó krachtig is Gods Woord, dat het mensen bekeert, om-keert. In Joh. 6 staat, dat het Gods Geest is, die levend maakt. Het koninkrijk van God komt niet door lawaai en geweld, maar door Gods Geest. Paulus schrijft in 1 Cor. 2 dan ook, dat het geloof niet rust op wijsheid van mensen, maar op kracht van God.

Wanneer we het woord van de Heer onder de mensen willen brengen, moeten we het niet verwachten van geluidsinstallaties en toneelstukjes, maar van het mosterdzaadje, dat iemand nam en in zijn akker zaaide (Matth. 13). Het is het kleinste van alle zaden, maar na de groei wordt het tot een boom. Ik moet denken aan die mensen in Jeruzalem, die de Heiland op een veulen zetten. Ze maakten er een hele optocht van, ze waren erg actief en meenden zo hun steentje bij te dragen tot de vestiging van het koningschap

van Jezus. Ze maakten er een festival van, maar Jezus weende. Hij wist, dat zó Zijn koninkrijk er nooit zou komen. Het koninkrijk van God heeft een eigen stijl, het komt op een geheel eigen manier. Er is plaats voor velen. Maar de weg naar dat rijk wordt niet aangelegd door mensen, maar is en wordt gemaakt naar Gods bestek. God maakt wegen waarlangs onze voeten kunnen gaan. Laten we elkaar goed begrijpen. Ik heb geen moeite met allerlei hulpmiddelen, die de verkondiging van Gods Woord kunnen ondersteunen. Ik denk, dat ze zelfs heel belangrijk kunnen zijn. Maar ze zullen wel een beperkte plaats moeten hebben. Ik ben een voorstander van veranderingen, voor zover ze werkelijk functioneel zijn. En we moeten vooral niet denken, dat al die hulpmiddelen méér kracht tot behoud in zich hebben dan Gods Woord zelf.

Jezus deed in eenvoud Zijn werk. Hij sprak met een samaritaanse vrouw, Hij genas zieken, Hij haalde een tollenaar uit een boom, Hij vertelde gelijkenissen en... Hij trok Zich terug om te bidden.

Gods Geest maakt levend. Die Geest waait waarheen Hij wil.

Belangrijk is, dat wij geen tegenwind veroorzaken.

"ZILVERSCHOON" te Nijkerk is een verpleeghuis waar 120 somatisch zieken worden verpleegd.

Wegens interne promotie zoeken wij op korte termijn contact met kandidaten voor de functie van

waarnemend afdelingshoofd (m/v)

Het waarnemend afdelingshoofd zal in nauwe samenwerking met het afdelingshoofd leiding moeten geven aan circa 20 medewerkers.

Tevens zal hij of zij mede zorg moeten dragen voor een werksfeer waarin de karakteristieke functie van een verpleeghuis kan worden waargemaakt.

Functie-eisen:

- diploma Ziekenverpleging A en/of B of HBO-V,
- enige jaren ervaring als verpleegkundige in een verpleeghuis en/of ervaring in een leidinggevende functie,
- gemotiveerde keuze voor het verpleeghuis,
- in staat en bereid in teamverband te werken.

In de loop van 1985 zal inschaling in het Functiewaarderingsstelsel van de gezondheidszorg plaatsvinden. De overige arbeidsvoorwaarden zijn overeenkomstig de CAO voor het Ziekenhuiswezen.

Nadere informatie wordt graag verstrekt door de directrice, mevrouw G. van Haften, telefoon (03494) 5.38.24, die uw schriftelijke sollicitatie tegemoet ziet op het adres Postbus 110, 3860 AC Nijkerk (Gld.).

van het Lam is een geweldig goed lied over een geweldig gebeuren. In de derde strofe staat: „...Hun loflied dat het Lam begroet, klinkt als het daavren van de vloed...”. De melodie (Liedboek 157) is mooi, maar niet daverend.

Al met al denk ik dat deze bundel een aanwinst voor de gemeente(zang) is, in de eerste plaats omdat in deze liederen de gebruikte bijbeltekst of liever gezegd Gods Woord zo duidelijk herkenbaar is. Voorts klinkt door al deze liederen heen een toon van eerbied, vreugde en aanbidding. Wie dat wil proeven schaffe zich deze bundel aan.

P. Kraaijeveld, Ermelo

Commentaar

Nadrukkelijk had ik geschreven de normen te zullen hanteren die ook in de gezangencommissie

zijn gebruikt; vandaar o.a. het bezwaar tegen stoplappen, opvullingen, onjuist taalgebruik en verkeerde beeldspraak.

De lezers van Opbouw moeten nu zelf maar uitmaken hoe zij over deze liederen denken, ze hebben nu twee verschillende meningen gehoord. De opmerkingen die Kraaijeveld maakt in verband met de melodieën, moeten de lezers er dan ook maar bij betrekken.

En misschien is er nog eens gelegenheid van gedachten te wisselen over dat gehoorzamen aan de overheid. Het wordt een dringend probleem in een tijd van maatregelen en wetten op het gebied van bewapening, abortus, euthanasie en zogenaamde anti-discriminatie.

T.H.

Redactie ontving

Jac. Westdijk, Orde op zaken: Handleiding ten dienste van hen, die als het nog kan, orde op zaken willen stellen met het oog op degenen, voor wie zij verantwoordelijk zich weten. 54 blz.; met map met lijsten en modellen; f 48,50. Uitg. Liebeek en Hooijmeijer, Barendrecht.

Coosje van Campen, Terwijl ons oog niet ziet; gedichten; 51 blz., f 9,90; uitgeverij Vijlbrief, Haarlem.

Dr G. Kuypers, Iets goet uit Voortuizen? Amsterdam en de moederkerk der Doleantie. Geschreven aan de vooravond van de staat van hereniging, in opdracht van een kerkeeraad. Ruim 180 blz., f 35,—; uitg. Kok, Kampen.

Dr H. Baarlink, Vrede op aarde; De messiaanse vrede in bijbels perspectief. In de serie Exegetische studies (deel 2). 125 blz., f 22,50; uitg. J. H. Kok, Kampen.

Dr J. Verkuy, Met moslims in gesprek over het evangelie. 144 blz., f 17,90; uitg. J. H. Kok, Kampen.

Dr K. Runia, Het hoge Woord in de lage landen; Hoe er door de eeuwen heen in Nederland gepreekt is. 143 blz., f 23,50; uitg. J. H. Kok, Kampen.

Ir. L. G. van Esterik (red.), Help jij dat ik verder mag leven? Over euthanasie. (art. van drs D. Kroon, prof. dr W. H. Velema, ds P. Vermaat, drs A. B. F. Hoek-van Kooten, mr G. Holdijk). 125 blz., f 19,90; uitg. J. N. Voorhoeve, Den Haag.

Walter Trobisch, De man, een onbegrepen wezen. 92 blz., f 14,90; uitg. J. H. Kok, Kampen.

Dingeman van der Stoep, Dit Kind; Kerstgedichten. 41 blz., f 9,90; uitg. J. H. Kok, Kampen.

Kerstfeest, glans van licht; een gezinsboek voor Kerst; samengesteld door Miep van Rooijen; 128 blz., f 14,90; uitg. J. N. Voorhoeve, Den Haag.

Ter herinnering

Landelijke gebedssamenkomst

Het gebed wordt genoemd de 'adem van de gelovige', de 'harts slag van de Christelijke gemeente'. Bovendien nemen de noden en bijzondere uitdagingen in kerk en samenleving nog voortdurend toe. Dit is de reden waarom de Evangelische Alliantie de tijd meer dan rijp acht maandelijks een landelijke gebedssamenkomst te houden, samen met vertegenwoordigers van de 80 organisaties, die bij de Evangelische Alliantie zijn aangesloten.

Deze samenkomsten voor bezinning en gebed zal elke 3e vrijdag van de maand om 18.30 uur in de Bergkerk te Amersfoort worden gehouden (tot ongeveer 20.30 uur).

De Bergkerk (aan het einde van de Wilhelminalaan) is gemakkelijk vanaf het station in Amersfoort te bereiken: 5-10 minuten te voet in zuid-westelijke richting.

De Evangelische Alliantie nodigt iedere chrisen in Nederland dringend uit, deze oproep tot gezamenlijk gebed niet naast zich neer te leggen en deze samenkomsten, die voor ieder openstaan, te bezoeken. N.B. De Evangelische Alliantie tracht vroegere initiatieven op dit terrein te coördineren.

Administratie

Administratie-adres:

Postbus 84,
3956 ZS Leersum
Tel. 03434-54288

Abonnementen:

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen: uitsluitend bij de administratie.

Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 nov.

Abonnementsprijs:

(bij vooruitbetaling)

f 50,— per jaar of f 26,50 per half jaar.

Voor studenten f 40,— per jaar. Buitenland f 70,— per jaar of f 95,— per luchtpost.

Gironummer 404945 t.n.v.

Geref. Persver. Opbouw,
Hoenderkopershoek 8,
3981 TE Bunnik.
Tel. 03405-61447.

Advertentieprijs:

40 ct. per mm.
familieberichten 35 ct p. mm.
Advertenties inzenden tot
dinsdagmorgen 10.00 uur.

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”,
Nooitgedacht 3, 3701 AL Zeist.
Tel. 03404-22452.

Midden in de winter wordt het licht, verhalen en gedichten, onder redactie van Henk van der Ent. 128 blz., f 21,50 (geb. f 29,50); uitg. Meinema, Delft.

E. van Middelkoop, Reformatie en tolerantie; 80 blz., f 9,50; uitg. Willem de Zwijgerstichting, Postbus 642, Apeldoorn.

Anderhalve eeuw gereformeerd in stad en land; Friesland: 51 blz., f 12,60; uitg. J. H. Kok, Kampen.

Drs J. A. van Delden, Israël is Gods volk! 79 blz., f 14,50; uitg. Buijten en Schipperheijn, Amsterdam.

Mies Vreugdenhil, Ik geloof - 28 gedichten rond de geloofsbelijdenis van Nicea; 60 blz., f 10,90; uitg. De Groot Goudriaan, Kampen.

Draag
Uw
steentje
bij
voor
Opbouw

Geef een
adres door
van een
nieuwe
abonnee
– Dochter
– Zoon
– Familielid
– Vriend(in)?

Bouw aan Opbouw

○ kennismakingsnummers
○ abonnement

Naam

Adres

Postcode en plaats

Sturen naar: Administratie Opbouw (zonder post-
zegel) Antwoordnummer 38, 3940 ZD Leersum

Kerknieuws

Ned. Geref. Kerk van Haren (Gr.)

De kerkeraad heeft een beroep uitgebracht op kandidaat G. J. Lakerveld te Apeldoorn.

Ned. Geref. Kerk van Neede/Aalten/Winterswijk

De kerkeraden hebben een beroep uitgebracht op drs J. de Jonge, predikant van de gemeente Zeist.

Ned. Geref. Kerk van Hengelo (O.)

Met ingang van 1 januari j.l. wordt de preekvoorziening voor de kerk van Hengelo waargenomen door de heer H. Merjenburgh, Slingestraat 3, 7555 KA Hengelo, tel. 074-420085.

Ned. Geref. Kerk van Amsterdam-Tuinstden-Zuidwest

De kerkeraad heeft op verzoek van de kerkeraad der Christelijk Geref. Kerk Amsterdam Nieuw-West aan ds G. Mul toestemming verleend tijdens de vacante periode in die gemeente hulp te bieden, ondermeer het geven van catechisatie en het brengen van ziekenbezoek.

Overleden

Vooruitlopend op een nader „In Memoriam” melden wij dat zondag 12 januari j.l. dr B. Jongeling, emeritus predikant van de Ned. Geref. Kerk van Apeldoorn, is overleden.

Uit breder kring

Opbouw en toerustingsdagen van de vereniging „De Christenvrouw”

Belangstellende christenvrouwen zijn hartelijk welkom op D.V. **dinsdag 28 januari 1986** in „De Dageraad”, Molenweg 38 te Zwolle.

Aan onze adverteerders

Indien U voor het plaatsen van een advertentie ons een zgn. „print” toezendt, zijn wij genoodzaakt om extra kosten in rekening te brengen voor het maken van een MAT LEESBAAR NEGATIEF. Mocht U ons direkt een MAT LEESBAAR NEGATIEF kunnen leveren dan is ons dat zeer welkom en worden er geen extra kosten in rekening gebracht.

De drukker

PLAATS

**UW FAMILIEBERICHTEN
IN DIT BLAD !**

Spreker: Drs C. M. van den Hoek uit Nunspeet.

Onderwerp: „Is de basisschool een gevaar voor ons kind?”

Circa 10 minuten lopen vanaf NS-station. Goede parkeergelegenheid.

Op D.V. **dinsdag 25 februari 1986** in één der zalen van de

Schranskerk, Schrans 90-92 te Leeuwarden.

Spreker: De heer J. J. Frinsel uit Amsterdam.

Onderwerp: „Wat staat er in Nederland op het spel?”

Circa 6 minuten lopen vanaf NS-station. Goede parkeergelegenheid.

Heden is ingegaan in de rust mijn geliefde man, onze vader en grootvader

BASTIAAN JONGELING

13 maart 1913

12 januari 1986

Op uw heil wacht ik, o Heer!

Groningen: A. T. Jongeling-van der Kaaden

Amsterdam: T. B. Jongeling

Driebruggen: K. Jongeling
G. J. Jongeling-Vos
Johanna
Bastiaan

Groningen, 16 januari 1986
Schaepmanlaan 44

Wij hebben hem in stilte begraven.

KAMER

met balkon, centr. verw., gebruik v. keuken en douche, bescheiden huurprijs, beschikbaar in flat (Rotterdam-Blijdorp) voor medebewoner met 2 van onze studerende kinderen.

Inlichtingen telefoon 03404-24270.

DANKBETUIGING

Wij danken allen, die tijdens de ernstige ziekte en na het overlijden van onze geliefde man, vader en opa

Pieter Koop Keizer

zo intens hebben meegeleefd. Door uw bezoek, uw persoonlijke aanwezigheid, uw brieven en kaarten hebben wij gevoeld hoe sterk velen aan hem verbonden waren. Dit heeft ons zeer getroost en bevestigd.

Wij zijn bedroefd, maar ook dankbaar voor alles wat de Heere in hem aan ons en zo vele anderen, gedurende lange jaren heeft willen schenken.

S. Keizer-Dam
kinderen en kleinkinderen

Groningen, januari 1986

Keuze uit meer dan

1000

geboorte-
huwelijks- en
gelegenheids-
kaarten

**DRUKKERIJ
„STEENBERGEN”**

Nooitgedacht 3 - 3701 AL Zeist
03404-22452 (sinds 1901)

DRUKWERK

Bij geboorte en huwelijk ontvangt u een felicitatiepakket.

Opbouw-uitgaven

Sinds enige tijd is de brochure „De plaats van de vrouw in de gemeente”, tweede druk, uitverkocht. Inmiddels is de **derde druk** gereed gekomen, zodat de brochure weer verkrijgbaar is. Ook zijn nog leverbaar: ds M. R. v. d. Berg, Jeremia, en drs P. J. van Kampen. Anthroposofie.

Voor het bestellen van deze uitgaven kunt u gebruik maken van onderstaande antwoordstrook.

ANTWOORDKAART

Gaarne ontvang ik:

..... ex. „De plaats van de vrouw in de gemeente” à f 4,50.

..... ex. Ds. M. R. van den Berg, Jeremia (Hulp bij bijbelstudie) à f 10,—.

..... ex. Drs. P. J. van Kampen, Anthroposofie à f 3,50.

Alle prijzen zijn exclusief portokosten. De ingevulde bon in een open envelop te zenden naar: Administratie Opbouw, Antwoordnummer 38, 3940 ZD Leersum.